

1826. godine u Pešti je osnovana Matica srpska

14. januara 1826. godine, sa ciljem stvaranja i očuvanja nacionalnih i kulturnih vrednosti, u Pešti je osnovana Matica srpska. Ideja o osnivanju Matice potekla je od Lukijana Mušickog, a kroz inicijativu je uobličio Jovan Hadžić, uz pomoć bogatih srpskih trgovaca i ljubitelja književne prosvete. Jedan od prvih zadataka na koje se Matica orijentisala bilo je izdavaštvo i iste godine po osnivanju preuzela je izdavanje periodičnog „Letopisa Srpskog”, inače pokrenutog još 1824. godine.

Raspolažući znatnim novčanim sredstvima, Matica je pomagala književnost i nagrađivala autore spisa iz poezije ili nauke, igrajući svoju ogromnu ulogu u procvatu nauke i kulture Srbije. Matica srpska jeste jedan od najstarijih spomenika kulture našeg naroda, i naučno književno društvo koje populariše i razvija umetnost, nauku i književnost.

1864. godine Matica je iz Pešte prebačena u Novi Sad, gde se posle više selidbi po različitim mestima i zgradama u gradu, konačno smestila 1928. godine, u zgradi - zadužbini Marije Trandefil, gde se i danas nalazi, u Ulici Matice srpske broj 1 u centru Novog Sada.

Između dva svetska rata Matica je nastavila da deluje kao javna i naučna biblioteka. Kao javna nastojeći da knjigu učini dostupnijom čitaocu, a kao naučna da služi prikupljanju naučnih dostignuća i istraživačkom radu na teritoriji Srbije.

Tokom oba rata Matica je bila zatvarana, tako da su njene zbirke ostale gotovo netaknute.

Maticu srpsku stručno je uredio književnik Jovan Subotić, a književni i pozorišni poslanik Jovan Đorđević je prvi sagledao i predložio koncept biblioteke Matice srpske kao nacionalne biblioteke. On se zalagao i za prikupljanje svih srpskih knjiga, periodike, slovenskih knjiga i svih drugih koje govore o srpskom narodu. Istoričar Jovan Radonjić postavio je principe planskog popunjavanja, zaštite i korišćenja knjiga i dao je osnovne postavke kataloga. Doprinos formiranju prve javne naučne biblioteke u Srbiji dali su mnogi imućni Srbi tog vremena poklanjajući svoje lične biblioteke. Prve veće kolekcije knjiga Matici srpskoj su poklonili: Atanasije Stojković, Platon Atanacković, Sava Tekelija, Vuk Karadžić, Petar II Petrović-Njegoš i drugi, a ovaj trend se nastavio i do danas. Biblioteka se neprestano uvećavala i kupovinom, pretplatom, a naročito Matičnim izdanjima za koja je dobijala publikacije akademija nauka, univerziteta, književnih i kulturnih

društava, i uredništava časopisa u svim slovenskim i u većini drugih evropskih zemalja, kao i otkupom i zaveštanjem privatnih biblioteka i biblioteka ustanova pojedinih udruženja.

Na primeru Matice srpske organizovana je i Ilirska Matica, preporođena 1873. godine u Maticu hrvatsku.

<http://www.maticasrpska.org.rs/pages/istorijat.htm>

Divna Milošević

[Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported](#)

You are free:

- to Share - to copy, distribute and transmit the work
- to Remix - to adapt the work

Under the following conditions:

- Attribution. You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- Noncommercial. You may not use this work for commercial purposes.
- Share Alike. If you alter, transform, or build upon this work, you may distribute the resulting work only under the same or similar license to this one.
 - For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work. The best way to do this is with a link to this web page.
 - Any of the above conditions can be waived if you get permission from the copyright holder.
 - Nothing in this license impairs or restricts the author's moral rights.